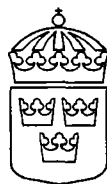

Utbildningsutskottets yttrande

1990/91:UbU1y

Europeiska gemenskaperna (EG) m.m.

1990/91
UbU1y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 29 maj 1990 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över vissa motioner från allmänna motions-tiden 1990 om EG.

Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till de motionsyrkanden som uttryckligen berör internationella utbildnings- och forskningspro-gram inom EG m.m. och behandlar således motionerna 1989/90:U503 yrkande 2 delvis, 1989/90:U515 yrkande 2 delvis, 1989/90:U518 yrkan-de 1 delvis, 1989/90:U522 yrkande 10, 1989/90:U547 yrkande 4 och 1989/90:U550 yrkande 1 i detta yttrande.

Utbildningsutskottet vill inledningsvis erinra om de båda yttranden om forsknings- och utbildningssamarbete med EG som utskottet lämnat till utrikesutskottet dels under riksmötet 1987/88 (UbU 1987/88:3y), dels under riksmötet 1988/89 (1988/89:UbU2y). Utskottet vill återigen understryka den positiva grundsyn som utskottet har till samarbete och utbyte inom forskning och utbildning såväl med EG-länderna som med andra länder i och utanför Europa. Utskottet ser det som helt nödvändigt för kvaliteten i verksamheten och för förståelsen mellan olika kulturer att sådant samarbete etableras i största möjliga omfatt-ning. Enligt utbildningsutskottets mening manar de resultat som hit-tills uppnåtts i förhandlingarna med EG — bl.a. deltagande i EGs program COMETT (Community Action Programme in Education and Training for Technology) och SCIENCE (Stimulation des Coopéra-tions Internationales et des Echanges Nécessaires aux Chercheurs Eu-ropeéens) — till fortsatta ansträngningar på utbildnings- och forsknings-områdena.

Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om de resurser — 5 milj.kr. per år — som riksdagen anslagit till ökat studerandeutbyte med länder såväl inom som utanför EG under riksmötena 1988/89 (bet. 1988/89:UbU18 s. 20, rskr. 194) och 1989/90 (bet. 1989/90:UbU18 s. 20—21, rskr. 228). Därtill kommer kostnaderna för COMETT-programmet, för närvarande ca 10 milj.kr. per år.

Vidare vill utskottet erinra om de riktlinjer för resursförstärkningar om sammanlagt 126 milj.kr. under åren 1990/91—1992/93 till interna-tionella forskningsändamål som riksdagen beslöt om under föregående

riksmöte (prop. 1989/90:90, bet. UbU25 s. 41—43, rskr. 328). Av dessa medel utgör 70 milj.kr. utvidgat deltagande i EGs nuvarande ramprogram och 56 milj.kr. förstärkningar av bilaterala insatser. Till dessa insatser kommer enligt propositionen om forskning ett åtagande från regeringens sida att när underlag föreligger återkomma med förslag om täckande av kostnaderna för upp till fullständigt medlemskap i EGs ramprogram för forskning för perioden 1990—1994. Kostnaderna för deltagande i programmet på samma nivå som EG-länderna uppskattades i propositionen (s. 118) till närmare 400 milj.kr. årligen.

Tre motionsyrkanden rör *Sveriges deltagande i EGs forsknings- och utbildningsprogram*.

I motion 1989/90:U503 (m) yrkande 2, som avser vilka riktlinjer som bör gälla för den fortsatta EES-processen, krävs bl.a. fullt deltagande i EGs forsknings- och utbildningsprogram. Ett fullvärdigt svenskt deltagande i ERASMUS-programmet (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) krävs också i motion 1989/90:U550 (c) yrkande 1. Motiven för detta yrkande återfinns i motion 1989/90:Ub758, vari bilaterala avtal om studerandeutbyte förs fram som ett alternativ för det fall det fulla deltagandet i ERASMUS-programmet inte skulle visa sig möjligt. Motionsyrkandet om resurser för sådant utbyte har utbildningsutskottet, som tidigare nämnts, behandlat i sitt betänkande 1989/90:UbU18.

Vad gäller EGs ramprogram för forskning och teknisk utveckling under åren 1990—1994 anfördes redan i propositionen om forskning (s. 118) att det är viktigt att Sverige med kraft eftersträvar ytterligare och förstärkt medverkan i det europeiska FoU-samarbetet. Målsättningen för Sveriges — liksom övriga EFTA-länders — deltagande är enligt propositionen ett fullt deltagande i programmet, vilket tydligt klargjorts för EG-kommissionen. Enligt vad utskottet inhämtat gäller samma utgångspunkt för de förhandlingar mellan EFTA- och EG-länderna om deltagande i ERASMUS-programmet som beräknas kunna starta under hösten 1990. Utbildningsutskottet finner för sin del att det inte är påkallat att riksdagen gör några uttalanden inför de aktuella förhandlingarna om EGs forsknings- eller utbildningsprogram.

I motion 1989/90:U522 (mp) yrkande 10 begärs klarläggande från regeringen om att förhandlingsmandatet med EG inte omfattar harmonisering av utbildningssystemets läroplaner. Motionärerna hänvisar till en promemoria från EFTA-sekretariatet som stöd för misstanken att detta skulle komma att ingå i förhandlingarna.

Utskottet vill påpeka att EG-samarbetet inom utbildningsområdet inte har till syfte att åstadkomma en allmän harmonisering av medlemsländernas utbildningssystem. Tvärtom brukar EGs ministerråd och utbildningsministrar stryka under hur viktigt det är att behålla det som är specifikt för varje land. Däremot är både ministerrådet och kommissionen överens om att examina och betyg skall erkännas och tillgodoräknas mellan medlemsländerna trots stora skillnader i utbildningssystemen. Enligt utskottets uppfattning finns det således ingen anledning att tro att utbildnings- eller läroplaner skulle komma att

harmoniseras genom påbud från EG-kommissionen. Däremot kommer naturligtvis det framtida studerande- och lärarutbytet inom ramen för olika utbildningsprogram att medföra en ömsesidig påverkan på de deltagande ländernas utbildningar.

Med hänvisning till det anförda föreslår utbildningsutskottet att utrikesutskottet hemställer att riksdagen avslår motionerna 1989/90:U503 yrkande 2 i här behandlad del, 1989/90:U522 yrkande 10 och 1989/90:U550 yrkande 1.

Tre motionsyrkanden rör *utbildningssamarbete utanför EG-länderna*.

I motion 1989/90:U515 (vpk) yrkande 2 begärs att Sverige skall verka för ett alleuropeiskt parlament organiserat av Europarådet. Motionärerna hävdar att Europarådet i så fall förutom sina traditionella frågor måste ta sig an bl.a. utbildningsfrågor för hela Europa.

Det ankommer inte på utbildningsutskottet att uttrycka någon uppfattning om huruvida ett alleuropeiskt parlament skall organiseras av Europarådet. Men om så skulle ske finner utskottet det naturligt att utbildningsfrågorna får spela en framträdande roll i detta parlament. Redan i dag spelar utbildningsfrågorna vid sidan av kulturfrågorna en framträdande roll i Europarådet.

I motion 1989/90:U518 (c) hävdas att grunden för det europeiska samarbetet ligger i ett förstärkt nordiskt samarbete och att detta bör vidgas till de övriga länderna runt Östersjön. I yrkande 1 begärs ett uttalande av riksdagen om inriktningen av det nordiska samarbetet, bl.a. syftande till en fördjupad integration inom utbildningsområdet.

Utbildningsutskottet finner ingen anledning att uttala sig om huruvida ett förstärkt nordiskt samarbete kommer att underlätta eller försena ett europeiskt samarbete i övrigt. Vad gäller samarbetet på utbildningsområdet vill utskottet endast peka på de olika delprogram som finns under den samlande rubriken En nordisk utbildningsgemenskap. De ansträngningar som görs syftar bl.a. till ömsesidiga erkännanden av examina på såväl gymnasial nivå som högskolenivå. Därutöver kan erinras om det nordiska studerandeutbytet NORDPLUS, som startade under år 1989 efter mönster från ERASMUS-programmet och som omfattar både högskolestuderande och gymnasieelever.

I motion 1989/90:U547 (mp) yrkande 4 begärs ett uttalande om radikalt förbättrade möjligheter till studier i andra länder. Motionärerna anser att informationen om de olika alternativ som finns att studera utomlands är dålig, att utbudet bör öka för ungdomar på högstadiet och i gymnasiet och slutligen att utbytet med Östeuropa bör förbättras.

Utskottet vill liksom motionärerna framhålla att möjligheten att få studiemedel för studier utomlands väsentligt har förbättrat förutsättningarna för sådana studier. Trots detta kvarstår informationsproblem, attitydskillnader mellan olika grupper av ungdomar och ett i viss mån nyvaknat intresse för Östeuropa. Det senare har dock redan uppmärksamats av EG genom programmen EFT, som är en stiftelse för att främja yrkesutbildningen i Östeuropa, och TEMPUS, som är ett samarbetsprogram på universitetsområdet som bygger på ERASMUS, COMETT och LINGUA. Samtliga här nämnda problem har beskrivits

mer ingående i utredningen SOU 1990:42 Internationellt ungdomsutbyte. Utredningsförslagen bereds för närvarande i civildepartementet, varför utbildningsutskottet inte ser någon anledning för riksdagen att nu uttala sig i denna fråga.

Med hänvisning till det anförda föreslår utbildningsutskottet att utrikesutskottet hemställer att riksdagen avslår motionerna 1989/90:U515 yrkande 2 och 1989/90:U518 yrkande 1 i här behandlade delar samt 1989/90:U547 yrkande 4.

Stockholm den 25 oktober 1990

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Björn Samuelson (v), Eva Goës (mp), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s), Ulf Melin (m), Marianne Jönsson (c) och Sinikka Bohlin (s).